

مكارم الأخلاق

**Племените
карактерне особине**

Племените карактерне особине

Мухаммед б. Салих ел-'Усејмин

Ова посланица обрађује аспекте лепог карактера у односу према Аллаху и људима, појашњавајући неопходност прихватања Аллахових речи и прописа са одобравањем и задовољством, као и стрпљивости на Његовим одредбама. Посланица такође разматра области лепог понашања у опхођењу према другима путем суздржавања од доношења штете, чињења добра, насмејаности и ведрине лица, уз примере из племенитог животописа Аллаховог Посланика, нека је Аллахов благослов и мир на њега.

Племените карактерне особине

Уважени шејх

Мухаммед б. Салих ел-'Усејмин

Аллах му опростио грехе, његовим родитељима и свим муслиманима.

У име Аллаха, Милостивог, Самилосног

Узвишени Аллах је послао Посланика са Упутот и вером Истине да би је уздигао изнад свих вера. Узвишени Аллах га је послао пред Судњи дан као доносиоца радосних вести и опоменељивача, да позива к Аллаху, уз дозволу Његову, и као светиљку људима. Пренео је

посланицу, испунио еманет, искрено саветовао уммет и борио се на Аллаховом путу истинском борбом све док му није дошла смрт. Аллах је подарио успех коме је хтео од Својих робова, па се он одазвао његовом позиву и следио његову Упуту. Узвишени Аллах је, из Своје апсолутне мудрости, оставио без упуте кога је хтео од Својих робова, и такви су из охолости одбили покорност Посланику, утерали су га у лаж и успротивили се његовој наредби, те су тиме навукли на себе пропаст и велику заблуду. Хвала Аллаху, од Њега помоћ и опрост тражимо и Њему се кајемо. Од Аллаха тражимо заштиту од зла нас самих и зла наших лоших поступака. Онога кога Аллах упуту, нико у заблуду не може навести, а кога Он у заблуди остави, нико га на Прави пут не може упутити. И сведочим да нема другог бога осим Једног, Јединог Аллаха, Који нема друга, и сведочим да је Мухамед Његов роб и посланик.

А затим: задовољство ми је да на овом сусрету¹ говорим о племенитим карактерним особинама.

Хулук је – како кажу учењаци – човеков унутрашњи (душевни) лик и облик, јер човек има два лика: спољашњи и унутрашњи.

¹ Овај сусрет је одржан у летњем центру Научног института у Унејзи.

Спољашњи лик: то је обличје у којем је Аллах створио његово тело. Сви знамо да међу тим спољашњим изгледом има онога што је лепо и красно, има онога што је ружно и лоше, а има и онога што је између тога.

Исто тако, унутрашњи лик се дели на леп и на ружан, и то је оно што се назива карактерном особином. Особина је, дакле, унутрашњи лик са којим је човек створен.

Да ли је леп карактер урођен или се стиче?

Одговор гласи: Без сумње, карактерне особине су делом урођене, а делом стечене. Као што може бити урођен, тако може бити и стечен, у смислу да човек, као што по природи може имати леп морал (лепе карактерне особине), тако до њега може доћи и стицањем и увежбавањем. Зато је Посланик, алејхисселама, рекао Ел-Ешеџу из племена Абдул-Кајс:

«إِنَّ فِيكَ خَلْتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ: الْحِلْمَ وَالْأَنَاءَةَ». قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! أَنَا أَتَخَلَّقُ بِهِمَا، أَمْ اللَّهُ جَبَّلَنِي عَلَيْهِمَا؟ قَالَ: «بَلَى اللَّهُ جَبَّلَكَ عَلَيْهِمَا». قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَبَّلَنِي عَلَى خَلْتَيْنِ يُحِبُّهُمَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ.

„Заиста, ти поседујеш две особине које Аллах воли: благост и смиреност.“ Упитао је: „О Аллахов Посланиче, да ли сам их стекао или ме је Аллах са њима створио?“ Одговорио је: „Напротив, Аллах те је са њима створио.“ Тада је

рекао: „Хвала Аллаху Који ме је створио са две особине које воле Аллах и Његов Посланик.“¹

Ово је доказ да похвалан и леп карактер може бити урођен, а може бити и стечен. Међутим, урођеност је – без сумње – боља од стицања, јер када је карактер природан, он постаје човекова нарав и његова природа, па се не испољава уз потешкоћу нити захтева напор. Али, то је Аллахова благодат коју Он даје коме хоће, а онај коме је то ускраћено – то јест, коме је ускраћен карактер путем урођености – може га стећи вежбањем и практичном применом, као што ћемо то, ако Аллах Узвишени да, касније споменути.

Овде се поставља питање: ко је од ове двојице бољи – човек коме су лепе карактерне особине урођено или човек који се бори са самим собом како би га стекао? Који од њих двојице достиже виши степен и има већу награду?

Као одговор на ово питање кажемо: Нема сумње да је онај коме су лепе карактерне особине урођене потпунији у испољавању тих особина, односно да се оно код њега испољава

¹ Бележи Ебу Давуд: Књига о едебу, поглавље о човековом племену, бр. 5225., из хадиса Зари'а, радијаллаху анху, који је био у изасланству Абдулкајса, и ет-Тирмизи: Поглавља о добротинству и одржавању родбинских веза, поглавље о смирености и брзоплетости, бр. 2011., из хадиса Ибн Абаса, радијаллаху анхума.

на изразитији и природнији начин. Њему нису потребни труд ни напор, нити се лепе карактерне особине код њега губе у појединим ситуацијама или на одређеним местима. Будући да су лепе карактерне особине део његове природе, и кад год га сретнеш, затећи ћеш га лепих особина; где год га сретнеш, затећи ћеш га лепих особина; и у каквом год стању да га сретнеш, затећи ћеш га лепих особина. Зато је, у том погледу, без икакве сумње, потпунији.

А што се тиче карактера који се стиче навикавањем, трудом, праксом или вежбањем, човек је за њега награђен због борбе са самим собом, али је он у погледу потпуности карактера знатно мањкавије од прве категорије.

Када је човек дарован и урођени и стечени леп карактер, то је најпотпуније. То можемо поделити на четири врсте:

1. Онај коме је ускраћено лепе карактерне особине.

2. Онај коме је то урођено, али се задовољава само својом урођеном природом.

3. И онај коме је то урођено, а потом је своје лепе карактерне особине додатно изградио трудом и вежбањем.

4. Онај коме то није урођено, већ то стиче властитим трудом.

Према томе, закључак је следећи: када је реч о лепом карактеру, онај коме је он урођен налази се на потпунијем степену. А што се тиче напора и потешкоћа приликом стицања лепог карактера, онај ко га усвоји кроз рад на себи имаће награду за тај уложени труд.

Овде се поставља питање: да ли постоје карактерне особине које се не налазе у Кур'ану и Суннету, и који је пут до њихове спознаје?

Одговор: Аллахов Посланик, алејхисселама, је рекао:

«إِنَّمَا بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ»؛

„Заиста сам послан да употпуним племените карактерне особине.“¹; То је зато што сви претходни верозакони, које је Аллах прописао људима, подстичу на племените моралне особине. Због тога су учењаци истакли да су племените моралне особине оно што једногласно захтевају сви верозакони. Међутим, кроз овај савршени верозакон, Посланик, алејхисселама, донео је употпуњење врлина и добрих особина карактера.

Навешћемо за то пример кроз питање одмазде, односно: ако би неко починио злочин над неким, да ли се над њим извршава одмазда

¹ Бележи Ахмед (2/381) и ел-Бејхеки у ес-Суненул-кубра (10/233), а верзија је његова, из хадиса Ебу Хурејре, радијаллаху анху.

или не? Наводи се да је одмазда у верозакону Јевреја обавезна и неопходна, и да жртва ту нема права избора, док је у верозакону хришћана супротно, то јест, опрост је обавезан. Међутим, наш верозакон је дошао потпун у оба погледа; у њему постоји и одмазда и опрост, јер у кажњавању злочинца за његов злочин леже одлучност и спречавање зла, а у опросту њему леже добротинство и племенитост, те чињење доброг дела према ономе коме се опрашта. Тако је наш верозакон – хвала Аллаху – дошао као употпуњење, дајући право избора жртви између опроста и одмазде, како би опростио у ситуацији прикладној за опрост, а применио одмазду у ситуацији прикладној за одмазду.

*

Области лепог карактера

Заиста, многи људи сматрају да су лепе карактерне особине ограничене само на опхођење према створењима, а не и на опхођење према Створитељу. Међутим, ово схватање је непотпуно. Јер лепе карактерне особине, као што се испољава у опхођењу према створењима, испољава се такође и у опхођењу према Створитељу.

Дакле, тема лепог понашања је: опхођење према Створитељу, Узвишеном, као и опхођење

према створењима, и на ово питање треба обратити пажњу.

Прво: лепе карактерне особине у односу према Узвишеном Створитељу

Лепе карактерне особине у опхођењу према Створитељу обухватају три ствари:

1. Прихватање Објаве Узвишеног Аллаха са веровањем.

2. Прихватање Његових прописа кроз извршавање и примену.

3. Прихватање Његових судбинских одредби са стрпљењем и задовољством.

Ово су три ствари на којима почивају лепе карактерне особине према Узвишеном Аллаху.

1. Прихватање Његових обавести са чврстим уверењем, тако да се код човека не јави сумња у оно чиме нас Он обавештава, јер то произилази из Његовог савршеног знања, а Он Узвишени најистинитије говори. О томе Узвишени каже:

{وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا}

"...а чији је говор истинитији од Аллаховог?!"
[Ен-Ниса': 87.]

Оно што нужно произлази из чврстог уверења у Аллахову Објаву јесте да човек у потпуно убеђен у њу, да је брани и да се бори за њу, тако да у његовом срцу не остане ни најмања сумња нити двоумљење у оно чиме су

нас обестили Аллах и Његов Посланик, алејхисселама.

Када се човек окити овом особином биће у стању да одбије сваку сумњу која се износи у оно о чему су нас обавестили Аллах и Његов Посланик, алејхисселама, било да те сумње долазе од новотара муслимана или атеиста који настоје да у срца муслимана убаце сумње.

Наведимо за то пример: потврђено је у Бухаријином Сахиху у хадису од Ебу Хурејре, нека је Аллах задовољан њиме, да је Посланик, алејхисселама, рекао:

«إِذَا وَقَعَ الذُّبَابُ فِي شَرَابٍ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْمِسْهُ، ثُمَّ لِيَنْزِعْهُ؛ فَإِنْ فِي إِحْدَى جَنَاحَيْهِ دَاءٌ، وَالْأُخْرَى شِفَاءٌ».

"Када мува упадне у пиће некога од вас, нека је целу потопаи, а затим нека је извади, јер се на једном њеном крилу налази болест, а на другом лек."¹.

Ово је вест коју је саопштио Аллахов Посланик, алејхисселама, а тиче се непознатог. Он не говори по хиру своме, него говори само оно што му Узвишени Аллах објави, јер је он човек, а човек не зна непознато. Напротив, Аллах му је рекао:

¹ Ел-Бухари: Књига о почетку стварања, поглавље: Када упадне муха у пиће неког од вас, нека је загњури, јер је у једном њеном крилу болест, а у другом лек, бр. 3320., из хадиса Ебу Хурејре, радијаллаху анху.

﴿قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ
إِنْ أَتَّبِعْ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ...﴾

Реци: „Ја вам не кажем: 'Код мене су Аллахове ризнице', нити: 'Ја знам оно што је чулима недокучиво', нити вам кажем: 'Ја сам заиста анђео', већ ја следим само оно што ми се објављује.“ [Ел-Ен'ам: 50.]

Према овој обавести дужни смо да се односимо онако како налаже леп карактер што значи да је у потпуности прихватимо и будемо чврсто уверени да је све што је Аллахов Посланик, алејхисселама, изрекао у овом хадису истина и чиста истина, без обзира на то ко му се супротстављао. Са потпуном сигурношћу знамо да је све што је у супротности са оним што се веродостојно преноси од Аллаховог Посланика, алејхисселама, неисправно, јер Узвишени Аллах каже:

﴿...فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصِرُّونَ﴾

"Зар после Истине има ишта осим заблуде?!
Па куда се онда одмећете?" [Јунус: 32.]

Други пример који се односи на обавести о Судњем дану

Посланик, алејхисселама, обавестио је:

﴿أَنَّ الشَّمْسُ تَدْنُو مِنَ الْخَلَائِقِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِقَدْرِ مِيلٍ﴾،

„Сунце ће се приближити Божијим створењима на Судњем дану на удаљености од једне миље.”¹, Било да се под овим мисли на миљ, штапић за наношење сурме, или на миљу као меру удаљености, раздаљина између Сунца и глава створења биће веома мала. И поред тога, људи неће изгорети од његове врелине, иако када би се Сунце сада, на овом свету, приближило само за ширину врха прста – читав свет би изгорео.

Неко би могао рећи: „Како ће се Сунце на Судњем дану приближити главама створења на ову удаљеност, а да људи преживе и један тренутак?!”

Шта представља карактерне особине према овом хадису?

Леп карактер према овом хадису огледа се у томе да га прихватимо, у њега поверујемо, да у нашим грудима због њега не буде никакве тескобе нити колебања, и да знамо да је истина оно о чему нас је у овоме обавестио Аллахов Посланик, алејхисселем.

Није могуће упоређивати стања будућег света са стањима овог света због постојања ове велике разлике, јер ми знамо да ће људи на Судњем дану стајати педесет хиљада година. А

¹ Бележи Муслим: Књига о Рају, поглавље о опису Судњег дана, бр. 2864., из хадиса Микдада ибн ел-Есведа, нека је Аллах задовољан њим.

према мерилима овог света, да ли је могуће да неко од људи стоји педесет хиљада година?

Одговор је: Не. Према томе, разлика је велика. Ако је тако, онда верник прихвата овакво казивање са радошћу и смиреношћу, у потпуности га разуме и његово срце му се отвара.

2. Прихватање Аллахових прописа са одобравањем, спровођењем и применом: тако да се не одбацује ништа од Аллахових прописа. Уколико неко одбаци нешто од Аллахових прописа, то је лоше опхођење према Узвишеном Аллаху, без обзира да ли их одбацује негирајући њихов пропис, или их одбацује охоло одбијајући да по њима поступа, или их одбацује из немарности у поступању по њима, јер је све то у супротности са лепим опхођењем према Узвишеном Аллаху.

Наведимо за то пример: тешка добра дела која обављамо у месецу рамазану. Пост је, без сумње, тежак људима, јер човек тада оставља оно на шта је навикао од хране, пића и полног односа, и то је човеку тешко. Међутим, верник који има лепо опхођење према Аллаху Узвишеном прихвата ову обавезу, или тачније речено: прихвата ову почаст. То је благодат од Аллаха Узвишеног коју верник прихвата спокојно, широких прса. Верник пости у дугим и врућим данима, а при томе је задовољан и

широких прса, јер има леп карактер у односу према Господару. Са друге стране, онај ко има лош карактер у односу према Аллаху, овакав ибадет дочекује са мрзовољом и одбојношћу, и да се не плаши казне, не би се ни придржавао поста.

Други пример је намаз. Нема сумње да је он тежак неким људима, а нарочито мунафицима, као што је рекао Посланик, алејхисселама:

«أَثْقَلُ الصَّلَاةِ عَلَى الْمُنَافِقِينَ: صَلَاةُ الْعِشَاءِ وَصَلَاةُ الْفَجْرِ».

„Нема тежег намаза лицемерима од сабаха и јације.“¹

Међутим, намаз за верника није тежак, као што каже Узвишени Аллах:

﴿وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ 45 الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْقَوْنَ رَبَّهُمْ فَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رُجْعُونَ 46﴾

"Помозите се стрпљењем и молитвом, а то је, заиста, тешко, осим понизнима,

онима који су уверени да ће се срести са Господаром својим и да ће се Њему вратити." [Ел-Бекара: 45-46.] Она за њих није тешка, већ је лака и једноставна; и због тога је Посланик, алејхисселама, рекао:

¹ Ел-Бухари: Књига о езану, Поглавље о вредности јације у џемату, бр. 657.; Муслим: Књига о месцидима, Поглавље о вредности намаза у џемату, бр. 651., из хадиса Ебу Хурејре, радијаллаху анху.

«جُعِلَتْ قُرَّةُ عَيْنِي فِي الصَّلَاةِ».

„Радост мога ока је у намазу.“¹

Леп карактер у односу према Узвишеном Аллаху у погледу намаза огледа се у томе да га обављаш смиреног и раздраганог срца, радосних очију, да се радујеш док си у њему и да га с нестрпљењем ишчекујеш када се приближи његово време. Када клањаш сабах, чезнеш за подне-намазом; када клањаш подне, чезнеш за икиндија-намазом; када клањаш икиндију, чезнеш за акшам-намазом; када клањаш акшам, чезнеш за јација-намазом; а када клањаш јацију, чезнеш за сабах-намазом. Тако је твоје срце непрестано везано за ове ибадете. То је, без сумње, један од видова лепог карактера у односу према Узвишеном Аллаху.

Трећи пример у пословању: забрана камате. Аллах нам је у Кур'ану изричито забранио камату, као што Узвишени Аллах каже:

{وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا...}

"...А Аллах је дозволио трговину, а забранио је камату..." Такође Узвишени Аллах о томе каже:

¹ Бележи имам Ахмед (3/128.) и ен-Несаи: Књига о опхођењу према женама, Поглавље о љубави према женама, бр. 3940., из хадиса Енеса, радијаллаху анху.

﴿...فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾

"Ономе до кога допре поука од његовог Господара, па се тога окани, припада оно што је пре стекао а његов је случај препуштен Аллаху. Они, пак, који опет то учине, биће становници Ватре у којој ће вечно да остану." [Ел-Бекара: 275.] Зато је Узвишени Аллах запретио сваком ко се врати камати након што му је стигла поука и након што је сазнао пропис, запретио му је вечним боравком у Ватри – нека нас Аллах сачува.

Верник прихвата овај пропис смиреног срца, са задовољством и преданошћу, док га неверник не прихвата, већ му се због њега груди стежу и можда прибегава разним лукавствима како би га изиграо; јер ми знамо да у камати лежи сигурна зарада и да у њој нема никаквог ризика, али у стварности, то је добитак за једну особу, а неправда према другој; и зато је Узвишени Аллах рекао:

﴿...وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ﴾

"А ако се покајете, припадају вам главнице иметака ваших; нећете неправду учинити, нити ће вама неправда да буде учињена." [Ел-Бекара: 279.]

3. Прихватање Аллахових космичко-судбинских одредби са задовољством и

стрпљењем – то је трећи вид лепог односа према Аллаху. Сви ми знамо да нису све одредбе Узвишеног Аллаха, којима управља Својим створењима, пријатне људима. Да ли нам је, заиста, све оно што нам Аллах одреди драго? Да ли наше душе томе теже и са тим се саглашавају? Што се тиче реалног стања одговор је – не.

Болест, на пример, не одговара човеку, јер човек воли да буде здрав.

Исто тако, сиромаштво не одговара човеку, јер човек воли да буде богат. Незнање, такође, не одговара човеку, јер човек воли да буде учен. Међутим, одредбе Узвишеног Аллаха су, по Његовој мудрости, разноврсне. Међу њима има оних које човеку одговарају и у којима налази смирај, али има и оних које нису такве. Па шта онда представља леп карактер у односу према Узвишеном Аллаху у погледу Његових одредби?

Леп карактер у односу према Аллаху у погледу Његове одредбе огледа се у томе да будеш задовољан оним што ти је Аллах одредио, да у томе пронађеш смиреност и да знаш да Узвишени то није одредио осим из Своје мудрости и ради узвишеног циља, због чега заслужује сваку похвалу и захвалност.

Сходно томе, леп карактер у односу према Аллаху у погледу Његових космичко-судбинских одредби јесте да човек буде

задовољан њима, да се препусти и буде спокојан; због тога је Аллах похвалио стрпљиве, рекавши:

﴿...وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ 155 الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ 156﴾

"А ти обрадуј стрпљиве.

Оне који, када их каква невоља задеси, само кажу: 'Ми смо, заиста, Аллахови и Њему ћемо се, сигурно, вратити.'" [Ел-Бекара: 155-156.]

Други: леп карактер у опхођењу према створењима

Што се тиче лепог карактера према створењима, неки учењаци су, а међу њима и Хасен ел-Басри, нека му се Аллах смилује, дефинисали на следећи начин: "Уздржавање од наношења штете, чињење добротинства и ведро лице."¹

Прво: Значење отклањања штете јесте да човек отклони своју штету од других, било да се она односи на иметак, живот или част. Онај ко не отклања своју штету од људи не одликује се лепим моралом, већ се према њима ружно опходи.

Аллахов Посланик, алејхисселама, разгласио је забрану тога на највећем скупу на којем се

¹ Ихја улумид-дин (3/52-53).

окупио са својим умметом (заједницом), где је рекао:

«إِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ عَلَيْكُمْ حَرَامٌ، كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا، فِي شَهْرِكُمْ هَذَا، فِي بَلَدِكُمْ هَذَا».

„Заиста су ваши животи, ваши имеци и ваша част вама свети, као што је свет овај дан у овом месецу и у овом граду.“¹

Ако човек чини неправду према људима тако што им узима иметак, или им чини неправду преваром, или издајом, или тако што их удара и наноси им повреде, или их вређа и оговара, онда такав човек није лепог понашања према људима; јер није обуздао себе од чињења штете другима. Што неко има веће право код тебе (попут родитеља) то је грех nanoшења штете њему већи.

Тако је, на пример, лоше поступати према родитељима горе него лоше поступати према неком другом, лоше поступати према родбини горе је него лоше поступати према странцима, а лоше поступати према комшијама горе је него лоше поступати према онима који ти нису комшије. Због тога је Посланик, алејхисселем, рекао:

¹ Ел-Бухари: Књига о хаџу, Поглавље о хутби у данима Мине, бр. 1741.; Муслим: Књига о касами, Поглавље о строгај забрани проливања крви, бр. 1679., из хадиса Ебу Бекре, нека је Аллах задовољан њиме.

«وَاللّٰهُ لَا يُؤْمِنُ، وَاللّٰهُ لَا يُؤْمِنُ، وَاللّٰهُ لَا يُؤْمِنُ». قَالُوا: مَنْ يَا رَسُولَ اللّٰهِ؟ قَالَ: «مَنْ لَا يَأْمَنُ جَارُهُ بَوَائِقِهِ».

„Тако ми Аллаха, не верује! Тако ми Аллаха, не верује! Тако ми Аллаха, не верује!“ Рекли су: „Ко, о Божији Посланиче?“ Рекао је: „Онај чији комшија није сигуран од његове штете.“¹

2. Чињење добротинства огледа се у племенитости и дарежљивости. Племенитост није само у дељењу иметка, већ и у спремности да човек жртвује себе, свој углед и своје материјално богатство ради добра других.

Када видимо особу која испуњава потребе људи, помаже им, обавља њихове послове, обраћа се у њихово име онима до којих они сами не могу доћи, шири своје знање међу људима и дели свој иметак, описујемо је као особу лепих особина, јер она чини добротинство. Због тога је Аллахов Посланик, алејхисселама, рекао:

«أَتَى اللّٰهُ حَبِيْطًا كُنْتُ، وَأَتَيْتُ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا، وَخَالَقَ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ».

„Бој се Аллаха где год да си, и након лошег дела, уради добро дело које ће га избрисати, и опходи се према људима на леп начин.“²

¹ Бележи Ел-Бухари: Књига о лепим особинама, поглавље: Грех онога чији комшија није сигуран од његовог зла, бр. 6016, из хадиса Ебу Шурејха, радијаллаху анху.

² Бележи ет-Тирмизи: Поглавља о добротинству и одржавању родбинских веза, поглавље о опхођењу са

У леп карактер према људима спада и то да, када вам се учини неправда или неко према вама лоше поступи, опростите и пређете преко тога. Аллах је похвалио оне који опраштају људима, па је о становницима Раја рекао:

﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكُظُمِينَ الْغَيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ 134

"За оне који удељују, и када су у обиљу и када су у оскудици, који срџбу своју савлађују и људима опраштају. А Аллах воли добротинитеље." [Али Имран: 134.]

И каже Узвишени:

﴿...وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى...﴾

"...а ако се ви одрекнете - то је ближе богобојазности!" [Ел-Бекара: 237.]

И каже Узвишени:

﴿...وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا...﴾

"...нека им опросте и не замере..." [Ен-Нур: 22.]

И каже Узвишени:

﴿...فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ...﴾

"...а онога који опрости и измири се Аллах ће наградити..." [Еш-Шура: 40.]

људима, бр. 1987., из хадиса Ебу Зерра, радијаллаху анху.

Сваки човек који ступа у односе са људима неминовно ће од њих доживети неку увреду, па његов став према тој увреди треба да буде да опрости, и нека буде потпуно уверен да ће се његовим опраштањем и узвраћањем лепим поступком непријатељство између њега и његовог брата претворити у блискост и пријатељство. Узвишени Аллах је рекао:

﴿وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾ (34)

Добро и зло нису исто! На зло добрим узврати, па ће ти непријатељ твој одједном као присни пријатељ постати. [Фуссилет: 34.]

И размислите, о познаваоци арапског језика, како је последица исказана честицом „فإذا“, која означава изненадност, јер ова честица указује на то да последица наступа одмах и изненада.

﴿...فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾

"...па ће ти непријатељ твој одједном као присни пријатељ постати." Али, није свакоме омогућено да у томе успе. Рекао је Узвишени Аллах:

﴿وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ﴾ (35)

"То могу постићи само стрпљиви, то могу постићи само врло срећни." [Фуссилет: 35.]

Да ли из овога разумемо да је опраштање преступнику апсолутно похвално и наређено?

Ово се може разумети из ајета, али треба знати да је опрост похвалан само када је опраштање боље, а ако је кажњавање боље, онда је кажњавање похвалније; и због тога каже Узвишени:

(...فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ...)

"...а онога који опрости и поправи Аллах ће да награди..." [Еш-Шура: 40.] Тако је опраштање учинио повезаним са побољшањем стања.

Опраштање може да некада не доведе до поправљања, јер онај који ти је нанео неправду и дрзнуо се против тебе може бити човек познат по злу и покварености, те ако би му опростио, он би наставио са својим злом и поквареношћу. Стога је у оваквој прилици најбоље спровести казну за тај преступ, јер се тиме постиже поправљање. Шејхул-ислам Ибн Тејмије, Аллах му се смислио, рекао је: «Поправљање је обавезно, а опраштање је препоручено, па уколико би опраштање довело до изостанка поправљања, то би значило да смо дали предност препорученом над обавезним, а то шеријат не налаже.» И истину је рекао, Аллах му се смислио.

Овом приликом желим да укажем на један поступак који многи људи чине с намером да учине добротворство. Наиме, када неко изазове несрећу у којој друга особа смртно страда,

родбина погинулог опрости починиоцу крварину. Да ли је опраштање крварине у оваквом случају похвално и да ли се сматра особином лепог карактера, или ово питање захтева детаљније појашњење?

Ово захтева детаљније појашњење. Неопходно је да размислимо и сагледамо стање онога ко је изазвао несрећу. Да ли је он познат по непромишљености и немару? Да ли спада у оне који, да нас Аллах сачува, не маре хоће ли некога ударити, само зато што су у стању да плате крварину? Или је, пак, реч о човеку од кога се несрећа догодила упркос потпуној опрезности и присебности, али је Узвишени Аллах свему одредио меру?

Уколико припада другој категорији, онда је опраштање прече. Али, пре опраштања, чак и у другој категорији, морамо обратити пажњу: да ли је умрли имао дугова? Ако је умрли имао дугова, а они се не могу вратити осим од крварине, онда ми не можемо да опростимо; јер враћање дугова има предност над наследством, а чак и ако бисмо опростили, наше опраштање се правно не би узело у обзир. Ово је питање које многи људи можда занемарују, а ми ово говоримо јер наследници стичу право на ову крварину од умрлог који је страдао у несрећи, а њихово право долази тек након враћања дугова.

Због тога, када је Аллах споменуо наследство, рекао је:

{...مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ...}

"...пошто се изврши опорука коју је оставио, или подмири дуг..." [Ен-Ниса': 11.]

Суштина је да у лепу и племениту ћуд спада опраштање људима, што представља вид великодушности, јер се великодушност огледа или у давању или у одрицању, а опраштање спада у одрицање.

Треће: Ведро лице, што подразумева да човек буде ведрога лица, а супротно томе је тмурно лице; и због тога је Аллахов Посланик, алејхисселама, рекао:

«لَا تَحْزَنْ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا، وَلَوْ أَنَّ تَلَقَّى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلْقٍ».

„Немој потцењивати ниједно добро дело, па макар да ведрога лица сретнеш свога брата.”¹

Ведро лице уноси радост у срце онога кога сретнеш и онога ко ти се обрати, подстиче љубав и наклоност, те чини пространим твоје груди и груди онога ко те сретне. Пробај, па ћеш се уверити.

Међутим, ако си намрштен, људи ће се удаљавати од тебе, и неће им бити пријатно да

¹ Муслим: Књига о доброчинству и одржавању родбинских веза, поглавље: Похвално је бити ведрога и насмејаног лица приликом сусрета, бр. 2626., из хадиса Ебу Зера, нека је Аллах задовољан њим.

седе са тобом, нити да разговарају са тобом. Можда ћеш оболети и од опасне болести која се назива притисак, јер су спокој у души и ведро лице једни од најуспешнијих лекова који спречавају ову болест. Због тога лекари саветују онога ко је искушан овом болешћу да се удаљи од онога што га узнемирава и љути; јер то погоршава његову болест. Ведро лице, дакле, сузбија ову болест; јер човек на тај начин стиче спокој у души и постаје вољен међу људима.

Ово су три темеља на којима се заснива леп карактер у односу према створењима.

У леп карактер према створењима спада лепо опхођење према пријатељима, ближњима и породици, при чему човек не треба да губи стрпљење са њима нити да им отежава, већ треба да их усређи колико год је у могућности, у границама Аллаховог закона. Ово ограничење је неопходно, јер међу људима има оних које радује само непокорност Аллаху – да нас Аллах сачува од тога. Са таквима се не слажемо, али уношење радости међу оне са којима си повезан, од породице, пријатеља и ближњих, у границама вере, део је лепог понашања. Због тога је Веровесник, алејхисселама, рекао:

«خَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِأَهْلِهِ، وَأَنَا خَيْرُكُمْ لِأَهْلِي».

„Најбољи од вас је онај који је најбољи према својој породици, а ја сам најбољи од вас према својој породици.“¹

Многи људи се, нажалост, лепо понашају према другима, али не показују леп карактер према својој породици. То је грешка и извртање чињеница. Како можеш показивати леп карактер према онима који су ти далеки, а лоше се односити према својој родбини?!

Неко би могао рећи: „Зато што не осећам потребу за формалношћу и куртоазијом у односу са родбином, па се због тога према њима понашам лошије.“

На то кажемо: То није исправно, јер је родбина најпреча да према њој показујеш леп карактер и негујеш леп однос.

وَلِهَذَا قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ أَحَقُّ النَّاسِ بِحُسْنِ صَحَابَتِي؟ قَالَ: «أُمُّكَ».
قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: «أُمُّكَ». قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: «أُمُّكَ». قَالَ: ثُمَّ مَنْ؟ قَالَ: «أَبُوكَ».

И због тога је неки човек рекао: „О Аллахов Посланиче, ко је најпречи да се према њему лепо

¹ Хадис бележи Ет-Тирмизи: Књига о врлинама, поглавље о вредности супруга Посланика, саллаллаху 'алејхи ве селлем, бр. 3895., од хадиса Аише, радијаллаху анха, а бележи га и Ибн Маџе: Књига о браку, поглавље о лепом опхођењу према женама, бр. 1977., од хадиса Ибн Аббаса, радијаллаху анхума.

односим?” „Твоја мајка”, одговорио је. „А ко онда?”, упитао је. „Твоја мајка”, одговорио је. „А ко онда?”, упитао је. „Твоја мајка”, одговорио је. „А ко онда?”, упитао је. „Твој отац”, одговорио је.¹

А код неких људи је ситуација обрнута; приметићеш да такав има лош однос према својој мајци, а леп однос према својој супрузи, па тако даје предност лепом односу према супрузи над добротворством према мајци.

Закључак је: леп однос према породици, пријатељима и ближњима, све то спада у леп карактер.

Неопходно је да у овим летњим центрима искористимо присуство омладине тако што ћемо их подучавати лепом карактеру, како би овај центар био центар знања и одгоја; јер знање без одгоја може донети више штете него користи, док уз одгој знање доводи до жељеног резултата. Због тога је Узвишени Бог рекао:

¹ Ел-Бухари: Књига о лепим особинама, Поглавље о томе ко од људи има највише права на лепо опхођење, бр. 5971.; Муслим: Књига о добротворству, одржавању родбинских веза и лепим особинама, Поглавље о добротворству према родитељима и да они имају највише права на то, бр. 2548., од Ебу Хурејре, радијаллаху анху.

﴿مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنَّبُوءَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا رَبَّيْنَ بِمَا كُنْتُمْ تُعَلِّمُونَ الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ﴾⁷⁹

"Није примерено човеку да му Аллах да Књигу, и мудрост, и веровесништво, а затим да говори људима: 'Мене обожавајте, а не Аллаха!' Него: 'Будите учени и побожни, зато што Књизи подучавате и што је и сами проучавате!'" [Али Имран: 79.]

Ово је корист знања: да човек буде учењак одгајатељ, у смислу да одгаја Аллахове робове на Аллаховом шеријату. Стога се надамо од оних који управљају овим центрима да ће их учинити местом натецања у племенитом моралу.

Прво смо споменули да леп карактер може бити урођен, а може бити и стечен, те да је урођени леп карактер савршенији од стеченог лепог карактера. За то смо навели доказ, а то су речи Аллаховог Посланика, алејхисселама, Ешеџу Абдулкајсу:

«بَلِ اللَّهِ جَبَلَكْ عَلَيْهَا».

„Напротив, Аллах те је са тим створио.“¹

¹ Бележи Ебу Давуд: Књига о едебу, поглавље о човековом племену, бр. 5225., од Зари'а, р.а., који је био у изасланству Абдулкајса, и ет-Тирмизи: Поглавља о доброчинству и родбинским везама, поглавље о сталожности и журби, бр. 2011., од Ибн Аббаса, р.а.

И зато што урођене карактерне особине не напуштају човека, док стечене карактерне особине могу изостати код човека у многим ситуацијама, јер оно захтева напор и труд, као и присећање на то приликом појаве свега онога што узрујава човека;

وَلِهَذَا جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أُوصِنِي. قَالَ: «لَا تَغْضَبَ»، فَرَدَّدَ مِرَارًا، قَالَ: «لَا تَغْضَبَ».

Због тога је неки човек дошао Аллаховом Посланику, алејхисселама, и рекао: „О Аллахов Посланиче, опоручи ми нешто.” Посланик му рече: „Немој се срдити.” Овај човек је још неколико пута поновио исто питање, а Посланик му је сваки пут исто одговарао: „Немој се срдити.”¹ Посланик, алејхисселама, рекао је:

«لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرْعَةِ، إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ».

„Није јак онај који побеђује људе својом снагом у рвању, већ је јак онај који контролише себе у љутњи.”²

¹ Ел-Бухари, Књига о лепим особинама, поглавље о чувању од срџбе, бр. 6116., од Ебу Хурејре, радијаллаху анху.

² Ел-Бухари: Књига о лепим особинама, поглавље о чувању од срџбе, бр. 6114.; Муслим: Књига о доброчинству, одржавању родбинских веза и лепим особинама, поглавље о вредности онога ко влада собом у срџби, бр. 2609., од Ебу Хурејре, радијаллаху анху.

Снажан човек није онај који обара и савладава друге. Истинска снага није у томе да човек физички надвлада и обори друге.

«إِنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ»

„Снажан је онај који контролише себе у љутњи.”¹. Дакле, онај који побеђује себе и контролише себе у љутњи је истински снажан, а човекова самоконтрола у љутњи сматра се једном од племенитих особина.

Када се наљутиш, не спроводи срџбу у дело, већ затражи заштиту код Аллаха од проклетог шејтана. Ако стојиш, седни, а ако седиш, легни. А ако се срџба повећа, узми абдест док те не напусти.

Закључак је да су урођене карактерне особине боље од стечених, јер су човекова нарав и лако му пада у свакој ситуацији, док стечено у неким приликама може да изостане.

Исто тако кажемо: лепе карактерне особине се стичу, у смислу да човек вежба себе, те тако стиче лепе карактерне особине помоћу одређених ствари, међу којима су:

¹ Ел-Бухари, Књига о лепим особинама, Поглавље о чувању од срџбе, бр. 6114.; Муслим, Књига о доброчинству, одржавању родбинских веза и лепим особинама, Поглавље о вредности онога ко влада собом приликом срџбе, бр. 2609., из хадиса Ебу Хурејре, радијаллаху анху.

Прво: да погледа у Аллахову Књигу и сунет Његовог Посланика, алејхисселама: да проучи текстове који указују на похвалу тог величанственог карактера. А верник, када види да текстови хвале неку карактерну особину или дело, он по томе и поступа.

Друго: Да се дружи са онима који су познати по лепим особинама, а Посланик, алејхисселама, указао је на то својим речима:

«مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالْجَلِيسِ السَّوِّءِ كَحَامِلِ الْمِسْكِ وَنَافِخِ الْكَبِيرِ، فَحَامِلُ الْمِسْكِ إِمَّا أَنْ يُحْذِيكَ، وَإِمَّا أَنْ تَتَّبَاعَ مِنْهُ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً، وَنَافِخُ الْكَبِيرِ إِمَّا أَنْ يَحْرِقَ ثِيَابَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَجِدَ مِنْهُ رِيحًا خَبِيثَةً».

"Пример доброг друга и лошег друга је као пример продавца мириса и онога који дува у ковачки мех; продавац мириса или ће ти га поклонити, или ћеш га од њега купити, или ћеш барем од њега осетити леп мирис, а онај који дува у ковачки мех или ће ти спалити одећу, или ћеш од њега осетити ружан мирис."¹

Због тога, сви млади треба да се друже са онима који су познати по племенитим особинама, а да се удаље од ружних моралних поступака и безвредних дела, како би им ово

¹ Ел-Бухари: Књига о клању и лову, Поглавље о мошусу, бр. 5534.; Муслим: Књига о добротинству и одржавању родбинских веза, Поглавље о препоручености дружења са честитим људима, бр. 2628., од Ебу Мусе ел-Ешарија, радијаллаху анху.

дружење послужило као школа која ће им помоћи у усвајању племенитих карактерних особина.

Треће: Да човек размисли шта произилази из његовог лошег карактера; јер је онај са лошим карактерним особинама омражен, одбачен и спомиње по ружним особинама. Када човек схвати да га лоше особине доводе до тога, он ће се преодгојити.

*

Најбољи узор, Посланик, алејхисселама

А ми у Аллаховом Посланику имамо диван узор, а Посланик, алејхисселама, имао је најлепше карактерне особине; јер је Узвишени Аллах о њему рекао:

﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍۭۙ﴾ 4

"И, заиста, твој морал је величанствен." [Ел-Калем: 4.] Догађаји и ситуације који су се догодили у време Аллаховог Посланика, алејхисселама, указују на његов леп карактер. Штавише, он, алејхисселама, имао је лепе карактерне особине и према деци; био је благ и љубазан према њима, играо се са њима и говорио је једном детету:

«يَا أَبَا عُمَيْرٍ، مَا فَعَلَ النَّعِيرُ؟»

„Ебу Умејре, шта је било с птичицом?“¹ Ебу Умејр је надимак малог дечака. Он је имао нугајра, а то је мала птица слична врапцу. Овај нугајр је угинуо, па се дечак растужио и ражалостио, а Посланик, алејхисселама, благо му се обраћао говорећи: „О Ебу Умејре, шта уради нугајр?“

Дошао је један бедуин и мокрио у џамији. Људи су га, вичући на њега, одгонили и жестоко грдили, али им је Веровесник, алејхисселама, то забранио. Када је бедуин завршио с мокрењем, Веровесник, алејхисселама, наредио је да се донесе кофа воде, која је потом изливена на мокраћу. Затим је позвао бедуина и рекао му:

«إِنَّ هَذِهِ الْمَسَاجِدَ لَا يَصْلُحُ فِيهَا شَيْءٌ مِنَ الْأَذَى أَوْ الْقَذَرِ، إِنَّمَا هِيَ لِلصَّلَاةِ وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ».

„Џамије нису намењене за било коју врсту прљавштине; оне су намењене само за молитву и учење Кур’ана.“² Или као што је Посланик, алејхисселама, рекао.

¹ Ел-Бухари: Књига о лепим особинама, Поглавље о срдачности према људима, бр. 6129; Муслим: Књига о лепим особинама, Поглавље о пожељности тахника новорођенчета при рођењу, бр. 2150, из хадиса Енеса, радијаллаху анху.

² "Ел-Бухари: Књига о абдесту, поглавље о посипању воде по мокраћи, бр. 221.; Муслим: Књига о чистоћи, поглавље о обавезности прања мокраће, бр. 285., од Енеса."

Лепота морала у овој причи је очигледна, јер он није укорио овог бедуина, нити је наредио да га ударају, већ га је оставио све док није обавио своју нужду. Затим га је обавестио да џамије нису прикладне за оно што је он учинио, већ да су оне намењене за намаз, зикр и учење Курана.

Дошао му је један човек у рамазану и рекао: „Аллахов Посланиче, пропао сам!“ Па му је Посланик, алејхисселама, рекао:

﴿وَمَا أَهْلَكَ؟﴾ قَالَ الرَّجُلُ: وَقَعْتُ عَلَى امْرَأَتِي فِي رَمَضَانَ وَأَنَا صَائِمٌ، فَلَمْ يُؤْبَحْهُ، وَلَمْ يَنْهَرْهُ، بَلْ قَالَ لَهُ: «فَهَلْ تَجِدُ مَا تُعْتِقُ رَقَبَةً؟» قَالَ: لَا. قَالَ: «فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ؟» قَالَ: لَا. قَالَ: «فَهَلْ تَجِدُ مَا تُطْعِمُ سِتِّينَ مِسْكِينًا؟» قَالَ: لَا. ثُمَّ جَلَسَ، فَأَتَى النَّبِيَّ ﷺ بِعَرَقٍ فِيهِ ثَمَرٌ، فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ وَقَالَ لَهُ: «تَصَدَّقْ بِهَذَا»، فَقَالَ الرَّجُلُ: أَعْلَى أَفْقَرٍ مِنَّا؟! فَمَا بَيْنَ لَا بَيْتَيْهَا أَخْرَجَ إِلَيْهِ مِنَّا، فَضَحِكَ النَّبِيُّ ﷺ حَتَّى بَدَتْ أَنْيَابُهُ، ثُمَّ قَالَ: «ادْهَبْ فَأَطْعِمْهُ أَهْلَكَ».

„Шта те је упропастило?“ Човек рече: „Ступио сам у полни однос са својом женом у рамазану док сам постио.“ Није га укорио, нити га је грубо одбио, већ му рече: „Имаш ли чиме да ослободиш рекабу (роба)?“ Он одговори: „Не.“ Рече: „Можеш ли да постиш два месеца узастопно?“ Он одговори: „Не.“ Рече: „Имаш ли чиме да нахраниш шездесет сиромаша?“ Он одговори: „Не.“

Затим је сео. Веровеснику, алејхисселама, тада је донета плетена корпа с урмама, па му их је он дао и рекао: „Удели ово као садаку.“ Човек рече: „Зар некеме сиромашнијем од нас?! Између

њена два (мединска) камењара нема никога коме је ово потребније него нама.“ Веровесник, алејхисселама, насмејао се тако да су му се указали очњаци, а затим је рекао: „Иди и нахрани тиме своју породицу.“¹

Племенити карактер Посланика, алејхисселама, у овој причи је јасан и очигледан, јер он није грубо одбио овог човека, није га вређао, нити га је укорио, а све то због свог стрпљења и мудрости. Посланик, алејхисселама, видео је да је овај човек дошао кајући се, тражећи опрост и у страху, те је сматрао да он не заслужује да буде укорен, већ да му се појасни истина и да се према њему поступа са благошћу.

Питање: Многи људи наводе да људи на Западу имају боље понашање у својим међусобним односима, продаји и куповини, док превару, лаж и продају робе уз лажну заклетву налазите у нашим редовима, међу нама муслиманима. Шта је разлог томе? И да ли њихова индустријска цивилизација има велики утицај на формирање њихових карактерних особина?

¹ Ел-Бухари, Књига о посту, поглавље: Ако има полни однос у рамазану, а нема ништа, па му се удели милостиња, нека се тиме искупи, бр. 1936.; Муслим, Књига о посту, поглавље: Строга забрана полног односа постачу током рамазанског дана, бр. 1111., из хадиса Ебу Хурејре, радијаллаху анху.

Одговор: Посланик, алејхисселама, рекао је:

«لَوْ يُعْطَى النَّاسُ بِدَعْوَاهُمْ، لَادَّعَى رَجَالٌ دِمَاءَ قَوْمٍ وَأَمْوَالَهُمْ، وَلَكِنَّ النَّبِيَّةَ عَلَى الْمُدَّعِي»

„Кад би се људима пресуђивало на основу оптужби других људи, онда би неки људи (олако) оптужили неког како имају право на извршење одмазде над неким или како им дугује неки иметак. Међутим, онај који оптужује дужан је донети доказ.“¹ Оно што је познато међу људима, да је на Западу присутно лепе карактерне особине у опхођењу, није тачно. Наиме, код њих има таквог лошег поступања с којим се упознао онај ко је отишао код њих и посматрао их оком правде и правичности, за разлику од онога ко их је посматрао оком дивљења и величања. О томе је песник рекао: Око задовољства слепо је за сваку ману, *** као што око срџбе открива недостатке.²

Многи младићи који су отишли на Запад причали су ми о поступцима који спадају у најружнија својства. Међутим, када праведно

¹ Видети: Ел-Хајеван од Џахиза (3/226), Ујун ел-Ахбар (3/16), и Ел-Икд ел-Ферид (2/194).

² Бележи Бухари: Књига тумачења Кур'ана, поглавље: Заиста, они који своје завете и заклетве дају за нешто што мало вреди, на Ахирету никаквог удела неће имати...{ [Ал 'Имран: 77.], број (4552.), и Муслим: Књига о пресудама, поглавље: Заклетва је на туженом, број (1711.), из хадиса Ибн Абаса, радијаллаху 'анхума.

поступају приликом продаје и куповине, то није зато што поседују моралне вредности, већ зато што су робови материје. А човек, што је искренији у међуљудским односима, то му људи више прилазе, и брже купују његову робу и промовишу је.

Они то не чине зато што су савршеног морала, већ зато што им је стало до материјалног, и сматрају да је једна од највећих реклама за увећање њиховог иметка да имају леп однос, како би ове ствари биле прихваћене. У супротном, они су онакви каквима их је Аллах, Узвишени, описао у Својим речима:

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ﴾ (6)

"Они следбеници Књиге који не верују и незнанобошци, биће, сигурно, у ватри Пакла, у њој ће вечно да остану: они су најгора створења." [Ел-Бејјине, 6.] Не мислим да постоји ико чији је опис неверника истинитији од оног који је дао Аллах, Силни и Узвишени; они су најгора створења. А како се може очекивати добро од људи које је Аллах описао као најгора створења? Не верујем да ће то икада бити могуће. Међутим, оно што се код њих, у овим пословима и међусобним односима, може наћи од искрености, отворености и добронамерности, усмерено је ка неком сасвим

другом циљу, а то је стицање угледа и материјалне користи. У супротном, онај ко сагледа њихову неправду, насиље и осионост према створењима у многим ситуацијама, схватиће истинитост речи Узвишеног:

﴿...أُولَٰئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ﴾.

"они су најгора створења."

А што се тиче онога што чине многи муслимани, попут преваре, лажи и издаје у међусобним односима, тим муслиманима је њихово веровање умањено сразмерно томе колико су прекршили исламске законе у овим стварима.

Дакле, одступање неких муслимана и њихов излазак из оквира шеријата у оваквим питањима не указују на мањкавост шеријата, јер је он савршен. Они који чине лоша дела наносе штету, пре свега, себи, затим исламском верозакону, потом својој браћи муслиманима, а затим и немуслиманима са којима ступају у односе. Они су, заправо, својим поступцима највише наудили себи. Разуман човек неће лош поступак појединца сматрати недостатком шеријата којем тај појединац припада.

Стога, молим све муслимане да покрену снажну кампању у борби против ових појава које ислам не одобрава, попут лажи, издаје, преваре и обмане, и њима сличних.

Питање: Који од њих двојице је бољи: човек мањкаве вере, а лепих карактерних особина, или човек који се приближио потпуности у придржавању верских прописа, а лошег је понашања? И каква је веза тога са речима Аллаховог Посланика, алејхисселама:

«ذَهَبَ حُسْنُ الْخُلُقِ بِخَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»

„лепе карактерне особине је однело добро овог и оног света.“¹, И у његовом, алејхисселама, одговору Умму Селеми?

Одговор: Нема сумње да је потпуни карактер део потпуне вере човека, као што се веродостојно преноси од Аллаховог Посланика, алејхисселама, да је рекао:

«أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا»

„Верници са најпотпунијим веровањем су они који су најлепшег морала.“²

Према томе, свако чији је карактер мањкав, мањкава му је и вера, јер се потпуност вере огледа у потпуности карактера. Као што смо већ

¹ Бележи Абд ибн Хумејд у Муснеду (1210), Хараити у Мекаримул-карактер (50), Таберани (23/223), а преноси га Енес, радијаллаху анху.

² Бележи Ебу Давуд: Књига о Суннету, поглавље: Доказ о повећању и смањењу имана, бр. 4682., и Тирмизи: Књига о дојењу, поглавље: Оно што се преноси о праву жене над њеним мужем, бр. 1162., из хадиса Ебу Хурејре, радијаллаху анху.

споменули, леп карактер огледа се у односу према Створитељу и у односу према створењима, из чега постаје јасно да се потпуност карактера постиже потпуношћу вере.

Сходно томе, утицај човека потпуног карактера на друге, у погледу њиховог привлачења њих исламу и побожности, већи је од утицаја побожног човека лошег карактера. Ако ономе ко је предан у ибадету буде подарен и леп карактер, онда је то најпотпуније. Али тешко је прецизно поредити да ли је бољи сваки такав од сваког ко је предан у својим личним ибадетима, али је лошег карактера.

Молимо Аллаха да нас учини од оних који се чврсто држе Његове Књиге и суннета Његовог Посланика, саллалаху алејхи ве селлем, јавно и тајно, и да нас на томе усмрти, и да нам буде Заштитник на овом и на будућем свету, и да не допусти нашим срцима да скрену након што нас је упутио, те да нам од Себе дарује милост. Он је, заиста, Онај Који много дарује.

*

Sadržaj

Племените карактерне особине	2
Племените карактерне особине	2
У име Аллаха, Милостивог, Самилосног	2
Области лепог карактера.....	8
Најбољи узор, Посланик, алејхисселама	33